

→ Regie versterken in het onderwijs – worden wie je bent

Elena Carmona van Loon, orthopedagoog en onderzoekster

Orthopedagoog en onderzoekster Elena Carmona van Loon ontwikkelde de aanpak 'regieversterkend handelen' en schoolleidingen helpt leerlingen te stimuleren zelf de leiding te nemen over hun leerproces.

Interview met Elena Carmona van Loon over regieversterkend handelen:

'Docent, maak jezelf overbodig'

Hoe stimuleer je leerlingen de beste versie van zichzelf te worden? Orthopedagoog en onderzoekster Elena Carmona van Loon ontwikkelde de aanpak 'regieversterkend handelen' die docenten en schoolleidingen daarbij helpt. De werkwijze doet een groot beroep op de sociaal-emotionele vaardigheden van leerlingen en stimuleert hen zelf de leiding te nemen over hun leerproces.

'Stel, je bent docent en je merkt dat een leerling zijn huiswerk niet maakt en onrustig is in de klas. Je kunt geïrriteerd raken en hem laten weten dat hij beter zijn best moet doen. Je kunt hem ook bij je roepen en zeggen: "Ik merk dat je onrustig bent, waar zou dat mee te maken kunnen hebben? Je hebt moeite met je te concentreren? Wat zou je willen doen en leren om dat beter te kunnen? En hoe kan ik jou daarbij helpen?" Op dat moment voelt hij zich gezien, denkt hij na over zijn gedrag, leert hij onder woorden brengen wat er aan de hand is, wordt hij gestimuleerd zelf een oplossing te bedenken en iets nieuws te leren.'

'Het is een voorbeeld van hoe regieversterkend handelen er in de praktijk uit kan zien', zegt Elena. 'Als je leerlingen structureel op deze wijze benadert, ervaren ze dat ze zelf dingen kunnen veranderen en dus veel invloed hebben op hun eigen leerproces. Dat vergroot het zelfvertrouwen, hun zelfstandigheid en zelfkennis.'

Verantwoordelijkheid

En als een leerling helemaal geen zin heeft om hieraan mee te werken? Elena: 'Dan spreek je hem aan op zijn verantwoordelijkheid: "Je zorgt er met je drukke gedrag voor dat andere leerlingen niet kunnen werken. Jammer, ik wil je graag helpen, maar dat kan alleen als jij dat ook wilt." Dat je leerlingen de regie wilt geven, betekent niet dat jij je grenzen niet hoeft aan te geven. Juist wel!'

Elena Carmona van Loon werkt al dertig jaar in het onderwijs. Ze behandelt leerlingen met ontwikkelingsstoornissen en adviseert en begeleidt scholen op dit terrein. 'Ik wilde mijn ervaringen graag breder delen en een methodiek ontwikkelen voor alle scholen en docenten die het beste uit hun leerlingen willen halen en hen willen laten worden wie ze zijn.' In 2016 publiceerde ze haar boek 'Regie versterken in het onderwijs – worden wie je bent'. Inmiddels zijn er al veel scholen die met de methode werken en er goede ervaringen mee hebben, waaronder PENTA college CSG De Oude Maas (zie kader).

Regiefuncties

'Iedere leerling ontwikkelt zich natuurlijk op zijn of haar eigen manier', zegt Elena. 'Maar er is wel een aantal kernfuncties die bepalend zijn voor ieder individu. Uit mijn eigen praktijkervaring en vele recente wetenschappelijke onderzoeken en inzichten op het gebied van relaties, pedagogiek en didactiek, hersenonderzoek, wetenschap en diverse onderwijsvisies heb ik zeven basisfuncties gedestilleerd. Regiefuncties noem ik die, hierop ligt de focus in mijn aanpak. Deze zeven functies bepalen in grote lijn of een leerling zich positief en gezond kan ontwikkelen. En het is dus belangrijk dat de school leerlingen op deze vlakken uitdaagt en zoveel mogelijk laat oefenen. Hoe beter leerlingen deze regiefuncties beheersen, hoe beter ze zelf invloed kunnen uitoefenen op hun gedrag en leerproces.'

'De juiste benadering van docenten is hierin cruciaal, een bewuste en positieve basishouding waarin het eigenaarschap van de leerlingen steeds het uitgangspunt vormt. Begeleid en ondersteun leerlingen waar nodig, maar stimuleer hen vooral zoveel mogelijk zelf oplossingen te vinden. Dat geeft leerlingen zelfvertrouwen, leert hen beter of anders over zichzelf te denken en helpt ze te ontdekken wie ze zijn en wat ze goed kunnen. Jezelf overbodig maken als docent, is een mooi streven.'

Bouwen aan een zinvolle relatie

'Dat kan overigens alleen als je je leerlingen goed kent en weet wat ze al kunnen of nog moet leren en waar hun talenten liggen. Daarom is het belangrijk te bouwen aan een zinvolle relatie.'

→ Babette Welter van PENTA De Oude Maas:

'Wij zijn enthousiast'

'Een aantal jaren geleden al zijn wij op onze school gestart met regieversterkend handelen', zegt Babette Welter, afdelingshoofd vmbo-kader op PENTA De Oude Maas. 'Tijdens de invoering van Passend onderwijs in 2014 hadden we behoefte aan een eigentijdse ondersteunende methodiek. We kenden Elena al, ze begeleidde onze teams als orthopedagoog. Stap voor stap hebben we samen de werkwijze ingevoerd. Daardoor staat die nu als een huis.'

Het mooie is, de methodiek stimuleert onze docenten en schoolleiding steeds opnieuw om na te denken over goed onderwijs, en over de eigen normen, waarden en grenzen. En wat dat vervolgens betekent voor je basishouding en competenties. Wat voor school wil je zijn? Zo kom je tot een heel helder kader. Wij bedienen een uitdagende doelgroep die veel van ons vraagt. Dan biedt zo'n kader een prettig houvast. Overigens zijn niet alleen wij enthousiast. De Onderwijsinspectie heeft ons onlangs de beoordeling 'goed' gegeven. En als we in januari het predicaat Excellent krijgen – wat we voor onze MAVO al sinds 2013 hebben –, dan is dat de kers op de taart.'

Ook PENTA College CSG Bahûrim is onlangs gestart met regieversterkend handelen.

de sluit aan bij de positieve psychologie.'

ervolg van pagina 3

Mijn methode gaat uit van vijf bouwstenen daarvoor:

Basisveiligheid: acceptatie van de leerling

Afstemmen: de leerling wordt gezien, ondersteund en begrensd

Zelfvertrouwen: de docent laat zien dat de leerling zaken kan leren

Onafhankelijkheid: de docent benoemt wat de leerling goed doet

en kan

Creativiteit: de docent heeft oog voor de uniciteit en identiteit

van zichzelf en de leerling

Kortom, regieversterkend handelen is een praktische en doel-

gerichte werkmethode die aansluit bij de positieve psychologie

en uitgaat van de kracht en talenten van jongeren. Het helpt

jongeren zichzelf beter te leren kennen, en zich te verhouden tot

anderen en de wereld om hen heen. Het helpt hun steviger in hun

voeten te staan. Ook nu jongeren te maken krijgen met steeds

meer keuzemogelijkheden, prikkels (sociale media!) en razend-

snelle technologische ontwikkelingen, kan dat geen kwaad.'

Nieuw boek 'Regieversterkend leiderschap'

Onlangs is een nieuw boek van Elena uitgekomen: 'Regie-

versterkend leiderschap'. Daarin ligt de focus op het vergroten

van eigenaarschap bij leraren en teamleiders, het versterken

van een professionele, lerende cultuur en het sterk positioneren

van de school; een congruente aanpak waarin de visie terugkomt

in het handelen van alledag.

De zeven regiefuncties

1. Taal: het vermogen om aan te geven wat je voelt en wilt
2. Perceptie: het vermogen om na te denken over de wereld, jezelf en anderen
3. Geweten: het vermogen om rekening te houden met grenzen van jezelf en anderen
4. Zelfcontrole: het vermogen om te reageren zoals je wilt reageren
5. Motoriek: het vermogen om je lichaam goed te kunnen gebruiken
6. Oriëntatie in tijd en ruimte: het vermogen om werk goed te plannen en je te oriënteren op je omgeving
7. Geheugen: het vermogen om je zaken zo goed mogelijk te kunnen herinneren

Kijk ook op: www.regieversterkendhandelen.nl

Maak kans op een boek!

Uitgeverij SWP heeft drie exemplaren van het boek 'Regie versterken in het onderwijs

– worden wie je bent' van Elena Carmona

van Loon beschikbaar gesteld voor lezers.

Wil je kans maken op een boek?

Stuur dan een mailtje met je naam

en adresgegevens naar cvopen@cvvo.nl

De redactie verloot de boeken onder

de inzenders.

(De Nieuwe Lijn/Jeanine Westenberg)

Inspirerend onderwijs op Comenius Krimpen

Ckv-docent Tim van Lindert

Young Art op Comenius Krimpen

Selfies van canvas en klei

'Moet ik m'n bril ook boetseren?'

'Hoe maak ik de verfkleur voor mijn haar?'

Ckv-docent Tim van Lindert van Comenius

College Krimpen krijgt dit soort vragen van

brugklassers die bezig zijn aan de module

'Zelfportret' tijdens het programma

Young Art.

Comenius Krimpen biedt zijn leerlingen de mogelijkheid om hun talenten op het spoor te komen en te ontwikkelen in vier richtingen: Young Business, Young Sport, Young Art en Young Science. Het talentprogramma Young Art brengt onderbouwleerlingen op een actieve manier in aanraking met kunst én helpt bij hun zelfacceptatie en het krijgen van respect voor elkaar.

Eigen readers

In leerjaar 1 besteedt elke leerling acht weken aan Young Art, in leerjaar 2 kunnen ze er een half jaar mee bezig zijn.

In beide leerjaren staat overigens ook het gewone vak beeldende vorming op het lesrooster; dan komen onderwerpen als perspectief en kleurenleer aan bod.

Tim van Lindert schrijft er zelf de readers. Die voor leerjaar 1 gaat over 'Zelfportret'.

Tim behandelt eerst wat een zelfportret is en welke bekende kunstenaars er zoal een maakten. Natuurlijk komt ook de selfie ter sprake en krijgen de leerlingen opdrachten.

Kunstveiling voor goed doel

Eerst trekken ze van hun eigen portretfoto op A4-formaat de basislijnen over en kleuren die in. Vervolgens werken ze à la Andy Warhol op een vierkant canvasdoekje.

Dan volgt het eigen gezicht van klei boetseren en tot slot een collage van het silhouet

op karton. Als afronding verzorgen de

leerlingen een presentatie over zichzelf in

aanwezigheid van ouders en worden de

kunstwerken van de leerlingen geveild.

De opbrengst gaat naar een goed doel dat

de leerlingen in gezamenlijk overleg hebben

gekozen.

Van onzeker naar vrij

Tim: 'Bij veel opdrachten komt ter sprake: wat maakt jou "jou"? Het wordt heel persoonlijk. Leerlingen moeten letterlijk naar zichzelf kijken. In het begin zijn leerlingen onzeker. Gaandeweg worden ze steeds vrijer, want iedereen is met

→ 'Wat maakt jou "jou"?'

hetzelfde bezig. Na een paar weken zie je ze enthousiast hun neus kleien. Zo leren ze een grens overgaan. Ze stellen elkaar vragen, bijvoorbeeld over hun huidskleur of 'wat is albinisme eigenlijk?' Opvallend vind ik dat niemand de ander gek vindt.'

'Fijne sfeer'

Ook in het tweede leerjaar kiezen veel

leerlingen Young Art. 'Ze zeggen soms:

ik vind dit het leukste vak, want je kunt

met jezelf bezig zijn en met verschillende

materialen. Ook is er een fijne sfeer.'

'Kunst is nooit fout, zegt leerlinge Tamara,

'ook al is het soms wel apart wat je maakt.

Het is je eigen mening en je eigen ding.'

Emotie

Het programma voor leerjaar 1 is

uitgekristalliseerd en Tim is bezig met

de pilot in leerjaar 2 over 'emotie'.

Hieraan werkt ook de Muziekschool

Krimpenerwaard mee, want in muziek spelen

emoties een grote rol. Ook al kost het tijd en

inzet, het levert ook wat op, zegt Tim: 'Ik krijg

er energie van, en de kinderen hopelijk ook!'

(Anja de Zeeuw)

